

Teknoloji: Onun Bize Yaptıkları ile Bizim Onunla Yaptıklarımız Arasında

Giriş:

Bugün insanın artık bir kitabı okuyup bitirmesi kolay olmadığı gibi, hatta eli telefonuna uzanmadan kendisiyle birkaç dakika baş başa oturulması bile artık mümkün değildir. Odaklanmak artık doğal bir durum değil; aksine olağanüstü bir çaba haline gelmiştir; bu yüzden bugün soru artık şu değildir: teknolojiyle ne yapıyoruz? Aksine çok daha acil ve tehlikeli bir şekilde soru şudur: Teknoloji bize ne yaptı ki bizim; hem çevremizdekilerle hem de bizzat kendimizle olan ilişkimizde bu garip dönüşümü yaşamamıza neden oldu?

Bu dönüşüm zahirde bireyle ve onun günlük davranışlarıyla ilgili gibi görünse de onun gerçek uzantıları, dünyanın tanık olduğu hızla tırmanan çatışmalarda net bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Zira bugün savaşlar artık sadece silahla yapılmamakta; aksine görseller ve videoların yanı sıra neyin görüleceğine ve neyin gizleneceğine, neyin büyütüleceğine ve neyin marjinalleştirileceğine karar veren algoritmalar aracılığıyla bilgilerle de yapılmaktadır.

Dolayısıyla askerî üstünlüğün artık tek başına bir hegemonya aracı olmadığı ve ekonominin de tek başına güç standardı sayılmadığı bir zamanda, daha sakin ve etkisi daha derin olan yeni bir kontrol biçimi şekillenmektedir. Zira zihinlerin istila edilmesi ve içgüdülerin cezbedilmesi artık güçle dayatılmıyor; aksine ekranlar aracılığıyla, o anda idrak edilmeyen, ama insanı fikir, eğilim ve davranış olarak içeriden yeniden şekillendirinceye kadar biriken sinsi bir sızmayla dayatılıyor. Demek ki bizler, tarafsız dijital bir dünyada yaşamıyoruz; aksine dikkatimizi, davranışlarımızı, kimliğimizi, yaşam tarzımızı ve hayat nizamımızı yeniden şekillendirmek için özenle tasarlanmış sıkı şekilde kontrol edilen bir sistemin içinde yaşıyoruz.

Bu bağlamda platformlar, sadece haber aktaran araçlar değildir; aksine değerler hiyerarşisini yeniden düzenleyen, ölçüleri belirleyen ve (başta akide mefhumları olmak üzere) mefhumları ayarlayan araçlardır; aynı şekilde platformlar, kolektif bilinci yeniden şekillendiren, kamuoyunu yönlendiren ve kimin kurban kimin saldırgan olduğunu, kimin sempatiyi hak edip kimin bir kenara itildiğini, kimin zafere layık görülüp kimin yenilgiye yol açtığını belirleyen büyük anlatıları formüle eden araçlardır. Böylece bilgilerin akışını kontrol etmek, askeri veya ekonomik üstünlükten daha az önemli olmayan güç dengelerinin ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. İşte bu noktada Batı'nın zihni, bizim için tarihi yazmak ve bizim için coğrafya çizmek yoluyla istediği yeni bir silah icat etmiştir.

Yapay Zekâ ve Davranışın Yönlendirilmesi

Yapay zekâ artık sadece teknik bir araç değildir; aksine verileri analiz etme ve davranışları tahmin etme kapasitesi sayesinde bilinç savaşında etkin bir unsur haline gelmiştir. Çünkü yapay zeka, niyetleri okumaktan daha çok kalıpları okumakta ve önceki bilgilere dayanarak olasılıkları yeniden kurgulamaktadır; bu da insanı öngörülebilir bir "dijital parmak izine" dönüştürmektedir.

İşte büyük güçler, halkların kolektif davranış eğilimlerini bu araçlar yoluyla inceleyip analiz ederek sahte bir bilinç üretmek için hadari mücadelelerinde bu silaha bel bağlamışlardır; **sonra meseleleri, daha da belirsiz hale getirmek için gerçek ve doğal mecrasından çıkarmakta; böylece düşünme devre dışı kalmakta ya da verimsiz bir hale gelmektedir.** İşte bu bahis kapsamında, değişime yol açan her düşünce hedef alınmaktadır.

Bu süreç, her kullanıcının eğilimlerine göre içerik öneren tavsiye sistemlerinde net bir şekilde görülmektedir; şöyle ki; seçimler özgürce yapılmış gibi görünürken, gerçekte dikkati yönlendirmek ve belirli davranış kalıplarını pekiştirmek için tasarlanmış dijital bir çevre tarafından yönetilmektedir. Dolayısıyla “öngörülebilir insan” olarak adlandırılabilir bir şey; yani mümkün olanın sınırını belirleyen ve özgürlüğün şartlarını yeniden şekillendiren algoritmalar aracılığıyla doğrudan bir zorlama olmaksızın yönlendirilen bir insan ortaya çıkmaktadır.

“Facebook–Cambridge Analytica” skandalı, bunun çarpıcı bir örneği olarak kabul edilmektedir; zira milyonlarca kullanıcının kişisel verileri, onların onayı olmadan siyasi propagandada kullanılmış ve bu da teknoloji şirketlerinin kamuoyu üzerinde uygulaması mümkün olan etkinin boyutunu ortaya çıkarmıştır.

Aynı bağlamda, dijital platformlar Alain Deneault’nun “Vasatlığın İktidarı” olarak adlandırdığı şeyi güçlendirmektedir; zira fikirlerin değeri artık fikri derinlikleriyle değil, yayılma hızları ve etkileşim sayılarıyla ölçülür hale gelmiştir. Böylece “bilgi ekonomisi”, “dikkat ekonomisine” dönüşmüş ve sansasyon (görsellik/heyecan), içgüdü ve ahlaki yozlaşma, fikre, anlama ve bilinç endüstrisine galip gelmiştir.

Dijital Alan ve Bilinç Savaşı

Dijital alanı kontrol etmek, toplumlar için artık varoluşsal bir mesele haline gelmiştir. Zira kendi dijital araçlarına sahip olmayan ve kendi bilgi alanını kontrol etmeyen her millet kendisini, başkalarının yazdığı bir anlatının içinde bulmaktadır; böylece meseleleri basitleştirilip kimlikleri, sahip olmadıkları filtrelere göre yeniden formüle edilmektedir.

Örneğin Gazze olaylarının ortaya çıkardığı şey sadece güç dengelerindeki bozukluk değil, aynı zamanda bilincin yapısındaki bir bozukluktur; zira insan her şeyle kuşatılmış bir hale gelip yönünü kaybetmiş, sahnede mevcut ama eylemden uzak bir hale gelmiştir; böylece yoğun dijital varlıkla birlikte, potansiyel bir aktör olmaktan çıkıp sürekli bir izleyiciye dönüşmüştür; dolayısıyla bilgiler günlük olarak onda birikmekte ama yön veren bir fikre ve idrake dönüşmemektedir; böylece işaretlerin bolluğuna rağmen yönünü kaybetmekte, fikir duygudan ayrılmakta ve kolektif pusulanın kayboluşunu yansıtan sembolik bir kaybolmuşluk hali yaşamaktadır.

Bu yüzden mücadele artık sadece sınırlar ve kaynaklar üzerinde değildir; aksine bizzat anlatı ve hakikatin tanımlanması üzerindedir. Zira her platform, örtük olarak dünyaya dair bir vizyon taşımakta ve -doğrudan ya da dolaylı olarak- Batılı kapitalist modele taraftar olmaktadır. Dolayısıyla sponsorlu reklam, dakik hedefleme, filtreleme, engelleme ve erişimi kısıtlama gibi araçlar ortaya çıkmakta; bu da belirli fikirlerin izole edilmesine ve diğerlerinin büyütülmesine (köpürtülmesine) izin vermektedir.

Gustave Le Bon, “Kitleler Psikolojisi” adlı eserinde kolektif algıyı yeniden şekillendirmek için duygu ve tekrarın nasıl kullanıldığını açıklamıştır; ancak bugün bu mekanizmalar, etkiyi kişiselleştirme ve büyütme yeteneğine sahip algoritmalar sayesinde çok daha güçlü bir hale gelmiştir; bu da tüketici konumundaki halkları, titizlikle tasarlanmış dijital bir alan içinde idrak olarak yeniden şekillendirilen kitlelere dönüştürmektedir.

Çalınan “Dikkati” Geri Kazanmak İçin Batı’dan Gelen Korku Çılgılığı

Birçok Batılı düşünür, bu dönüşümün tehlikesi konusunda uyarıda bulunmakta ve buraya indirgenmesi mümkün olmayan yönde bir korku çılgılığı atmaktadırlar. Amerikalı hukukçu Tim Wu, “Dikkat Tüccarları” adlı kitabında, şirketlerin artık mal satmaktan ziyade insanların dikkatini satın alıp bunu reklam verenlere nasıl pazarladığını (sattığını) açıklamaktadır. Zira insan artık sadece bir tüketici değil, aksine bizzat ekonomik bir kaynak haline gelmiştir; dolayısıyla platformların içinde kalma süresi uzadıkça, değeri de bir o kadar artmaktadır.

İngiliz yazar Johann Hari ise “Çalınan Dikkat” adlı kitabında, insanın odaklanmasını kendi iradesiyle kaybetmediğini, aksine bilincini sürekli olarak parçalara ayıran dijital bir ortamda dikkatinin çalındığını düşünmektedir. Böylece hızlı ve etkileşimli, ancak dağınık, derinleşmekten aciz, çok gören ama az anlayan bir zihin oluşmaktadır.

Ayrıca Sune Lehmann’ın 2019 yılında Nature Communications dergisinde yayımlanan araştırmaları, “kolektif dikkatin” eskisinden daha kısa bir hale geldiğini ortaya koymuştur; zira kamuoyu hızla bir olaydan diğerine geçmekte; bu da bilgilerin hızlı akışının ortasında odaklanmaya yönelik bireysel ve kolektif yeteneğin gerilemesini yansıtmaktadır.

Shoshana Zuboff ise “Gözetim Kapitalizmi Çağı” adlı kitabında, verilerin insan davranışını öngörmek ve yönlendirmek için nasıl bir ham maddeye dönüştüğünü açıklamaktadır. Dolayısıyla Google ve Meta gibi büyük teknoloji şirketleri artık sadece birer bilgi aracısı değil; aksine platformlarda geçirdiğimiz zamanın gerçek kazanç kaynağı haline gelecek şekilde dikkati ve davranışı yeniden düzenleyen gizli yapılardır.

Jeopolitik Bir Aktör Olarak Siber Alan

Bu dönüşümlerin tehlikesi sadece bireyde değil, toplumların akıbetinde de ortaya çıkmaktadır. Böylece genel zevk yeniden şekillendirildiğinde ve düşünme hızlı tepkilere indirgenildiğinde, insan eyleme geçme yetisini kaybetmektedir; çünkü eylem, tutarlı bir bilince ve düşünmek ve bağlantı için zamana ihtiyaç duymaktadır.

Böylece teknoloji, halklar için neyi hatırlayıp neyi unutacaklarını programlayan “kısa hafıza” üreten bir araca dönüşür ki böylece kimlikler, kapitalist küreselleşmenin anlatıları içinde eriyip gitsin. Bu bağlamda dijital platformlar gerçek jeopolitik aktörler hâline gelir ve buradaki savaş alanı ise zihinlerimizdir. Bu durum, “TikTok” platformu etrafındaki küresel tartışmada açığa çıkmaktadır; çünkü soru artık teknik değil, aksine egemenlikle ilgilidir. Dolayısıyla platforma sahip olan kimse, kamuoyunu şekillendirme gücüne de sahip olmaktadır.

Ayrıca “WhatsApp'ın” NSO şirketine karşı açtığı dava da dijital alanın kırılabilirliği ortaya çıkmıştır; bu ise onlarca ülkedeki gazeteci, aktivist ve yetkililerin telefonlarına sızma için teknik boşlukların kullanılması sonra gerçekleşmiştir; bu da çatışmanın artık sadece sahada değil; aksine veriler, bilinç ve anlatılar üzerinde yürüdüğünü ortaya koymuştur

Burada, Yahudi varlığı istihbaratının eski liderlerinden Ella Kenan'ın Yahudi kongresinde yaptığı şu açıklaması aklımıza gelmektedir: Tel Aviv'den, “3 milyar izlenmeye ulaşması amacıyla içeriklerinin geniş çapta yayılmasını sağlamak için dünya genelinde 60 binden fazla kişiyle” çalışan bir etki operasyonu yönettiğini vurgulayan Kenan, 7 Ekim 2023'ten sonra “ Hamas DEAŞ'tır” sloganını bizzat kendisinin icat ettiği ve bu slogan için “Biden'a kadar ulaşacak” derecede propaganda yapıldığı eklemesinde bulunmuştur.

Müslümanlarda Kolektif Hafıza Kaybı Tehlikesi

Kapitalist medya ishelinin yarattığı akışkanlık hali, önemli ile ikincil olanı, anlam ile güdümlü ayırt etme gücünün gerilemesine yol açmaktadır; böylece kolektif bilinç, her şeyin o an var olduğu ancak hafızada çok az sabit kaldığı bilişsel akışkanlık haline dönüşmektedir; böylece de bir akide ve nizam olarak İslam'a ve onun hayati meselelerine dair genel bir bilinç yerine kendimizi, bir ümmet olarak kim olduğumuzu unutturan bu korkunç medya pompalaması karşısında toplumsal bir hafıza kaybı durumunda buluyoruz; Mevla Subhanehu ve Teala'nın, şu kavlinde hakkında uyarıda bulunduğu şey bizzat işte budur: **وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَاهُمْ أَنْفُسَهُمْ** **“Allah'ı unutan ve bu yüzden Allah'ın da kendilerini unuttuğu kimseler gibi olmayın.”** [Haşr 19] Yani Allah'ı unutmak; insanın kendi özüne ve varoluşunun anlamına dair basiretini kaybetmesine yol açar demektir; bu ise, insanın içine düşebileceği en tehlikeli durumdur; çünkü hayat hakkındaki cüzi tasavvurlarını üzerine inşa edeceği fikri bir temel olmadan gaflet içinde kalmaya devam edecektir. Nitekim Allahu Teala şöyle buyurmuştur: **أَقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِي** **“İnsanların hesaba çekilecekleri (gün) yaklaştı. Hal böyle iken onlar, gaflet içinde yüz çevirdiler.”** [Enbiya 1]

Sonra bugün toplumları tehdit eden en tehlikeli şey, bizzat teknoloji değildir; aksine üretken düşünme ve olaylara net bir fikrî vizyon yoluyla bakabilme yetisinin kaybedilmesidir. Dolayısıyla gerçek savaş, artık sadece araçlar savaşı değildir; aksine bilinç, kimlik ve anlam savaşıdır.

Bu gaflet ve kolektif hafıza kaybı hâli bizi, kalkınmanın temeli olan üretken düşünceden mahrum bırakmaktadır; böylece kendimizi, İslam hakkında düşünen ama onunla düşünmeyen bir durumda buluyoruz; hatta olaylara İslam aracılığıyla bakmaya bile sahip değiliz; yani İslam akidesine ve ondan kaynaklanan şeylere siyasi bir fikir olarak bakmıyoruz; bu da bizden, hem hızlı idrak etme hem de vakıalar hakkında doğru hüküm verme hızını uzaklaştırmaktadır.

Bu nedenle bu asrın müceddidi, dahi ve celil alim Takiyyuddîn en-Nebhani'nin (Allah ona rahmet etsin) **Kıvrak Zeka** adlı kitabında şöyle geçmektedir: “Şimdi sorun, düşünmeyi nasıl bulacağımız değildir. Zira düşünme, insanda doğal olarak vardır. Bilakis tüm sorun, sömürgeci Batı'dır. Çünkü Batı, yaptığı çalışması ve bilinci sayesinde düşünmenin var olduğunu anlamıştır; böylece onun kaygısı, düşünce nasıl sekteye uğratılır, nasıl üretken olmayan bir hale getirilir veya

amelden uzaklaştırılır, dolayısıyla şayet sekteye uğratılmaz ise nasıl zararlı bir hale getirilebilir olmuştur.”

Raşidi Hilafet Devletinde Bilgi ve İletişim Teknolojileri

Bu sektör (bilgi ve iletişim teknolojileri sektörü), kafir Batı'nın eliyle ve onun hayata bakış açısı temelinde ortaya çıkmış, büyüüp gelişmiş, temelleri atılmış, esasları ve yapıları sağlamlaştırılmıştır; Batı bu sektörü, servetleri yağmalamak, nüfuzunu yaymak, zihinleri manipüle etmek, ajanlar üretmek, hayatın her alanını ifsat etmek, kendi yaşam, davranış ve ahlak tarzını dayatmak için sömürgeci silahlarından biri haline getirmiştir. Böylece onun etkisi, askeri silahların etkisinden çok daha keskin ve çok daha yıkıcı olmuştur.

Hilafet Devleti'nin, hayatın çeşitli alanlarına nüfuz etmiş bütün dallarıyla bu sektöre ihtiyaç duymasından dolayı, Hilafet Devleti'nde İslami akideden kaynaklanan genel bir siyasetin oluşturulması ve bu sektörün köklerinden yeniden inşa edilmesi gerekir ki böylece İslam'ın hayata bakış açısı üzerine inşa edilmiş olsun. İşte **Hizb-ut Tahrir**'in, bir gurup aydın gençlerinin çabalarına dayanarak bizzat yaptığı şey tam olarak budur; nitekim yakın zamanda “Raşidi Hilafet Devleti'nde Bilgi ve İletişim Teknolojileri Dairesi” başlığı altındaki kitabını yayımlamıştır; zira bu, devlet işlerinin yürütülmesi ve ilişkileri üzerinde doğrudan etkisi olan ve aynı zamanda devlet içindeki diğer dairelerle, özellikle de Harbiye Dairesi, Sanayi Dairesi, İç Güvenlik Dairesi ve Harici (Dışişleri) Dairesi ile yakın bağlantısı olan önemli bir dairedir.

Bu nedenle genel olarak bu araçları kullananların; özel olarak da Allah'ın izniyle yakında gelecek olan ve Raşidi Hilafet Devleti'ni temsil eden hadari doğumu karşılamaya hazırlanan davet taşıyıcılarının ve devlet adamlarının bu kitabı süratle okuması, anlaması ve bu alanla ilgili detaylar ile hükümleri insanlar arasında yayarak bir bilinç oluşturmaları gerekir; ancak bu şekilde ulusal güvenliğin temel yapı taşlarından biri olan dijital egemenliği pratik olarak gerçekleştirmemiz ve sömürgeci kâfirin var ettiği her türlü teknolojik bağımlılıktan kurtulmamız mümkün olacaktır. Böylece bilgiyi, kaynağını ve kullanım alanlarını; yazılımları ve uygulamalarını, teknolojiyi ve kullanılmasını, elektronik sektörünü, malzemelerini, madenlerini ve tedarik zincirlerini, hatta uyduları ve yörüngelerini biz kontrol edeceğiz; dolayısıyla da insanları köleleştiren ve onlara sadece maddi kâr denklemlerindeki birer rakam muamelesi yapan iğrenç kapitalizmin tekelinde kalmaya devam etmeyecektir; dahası bizler, teknolojinin insana onurunu ve insanlığını yeniden kazandırması için çalışıyoruz ve bizler, Allah'ın izniyle insanlığın kaderi için emanet edilmiş bir risaletin sahipleriyiz. Zira Allahu Teala şöyle buyurmuştur: **“(Ey Muhammed!) Biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik.”** [Enbiya 107]

Hizb-ut Tahrir Merkezi Medya Ofisi İçin Yazan

Müh. Visam Atraş